

Hallitusohjelmassa paljon hyvää pienille ja keskisuurille yrityksille

Suomen hallitus/valtioneuvosto aloitti toimintansa pitkien hallitusneuvottelujen jälkeen kesäkuussa 2023. Niiden tuloksena syntyi melkein 250 sivua pitkä tuotos ”Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelma 20.6.2023”. Kun perehtyy hallitusohjelman osioon ”Hyvinvointi syntyy työstä”, voi todeta, että Suomeen on vihdoon muodostettu hallitus, joka yrittää parantaa erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten toimintaedellytyksiä. Tällaisen johtopäätöksen voi tehdä, kun katsoo esimerkiksi kolmea yksittäistä hallitusohjelman kirjausta*: ”Hallitus laajentaa paikallisen sopimisen edellytyksiä poistamalla työläinsäädännöstä järjestäytymättömiä, yleissitovaa työehtosopimusta noudattavia yrityksiä koskevat paikallisen sopimisen kiellot”. ”Hallitus nostaa yhteistoimintalain soveltamisalan EU-säännösten mahdollistamalle tasolle, 50 työntekijää säännöllisesti työllistäviin yrityksiin ja yhteisöihin”. ”Työsopimuslakiin perustuva työntekijän takaisinottovelvollisuus poistetaan alle 50 henkeä säännöllisesti työllistävissä yrityksissä ja yhteisöissä, ja tätä säädöstä voidaan noudattaa työehtosopimuksen määräyksestä riippumatta”.

Positiivista myös on, että hallitusohjelmassa todetaan, että ”Leipomotyölaki kumotaan 1.3.2025 alkaen vanhentuneena”. Siis kumotaan laki, jossa on voimassa ainoastaan yksi pykälä, joka koskee 100% yötyölisän maksamista kello 22:n ja 6:n välisenä aikana. Tuossa laissa ei ole kuitenkaan määräystä siitä, kenen ja minkälaista toimintaa harjoittavan yrityksen tuota 100%:n yötyölisää pitää maksaa ja kenelle sitä maksetaan. Tällaista määrääystä ei ole olemassa sen takia, koska laista puuttuu kokonaan lain soveltamisala. On vähintäänkin ihmeellistä, että yksittäistä lakipykälää pitäisi kuitenkin noudattaa, vaikka laissa ei siis ole mitään määrääystä siitä, kenen niin tulisi tehdä. Nyt tuon lain ”soveltamiseen” on käytännössä riittänyt pelkästään lain nimi ja ns. historialliset olosuhteet**. Edellä mainittu huomioden on luonteavaa, että Leipomotyölaki vihdoon kumotaan. Mitään suurta mullistavaa tuolla kumoamisella ei kuitenkaan tehdä. Ne yritykset, jotka noudattavat leipomoiden työntekijöitä koskevaa työehtosopimusta, maksavat 100%:n yötyölisää joka tapauksessa klo 21-06 välillä tehdystä työstä leipomo-tes:sin 11 §:ssä mainitun edellytyksin, kuten ovat tähänkin asti maksaneet. Ja ne leipomotuotteita valmistavat yritykset, jotka eivät noudata tuota työehtosopimusta, kuten esimerkiksi ”suuret lihatalot” pasteijoita, riisi- ja lihapiirakoita yms. valmistaessaan – ravintolat, kahvilat, myymälät leipomo- ja konditoriatuotteita valmistaessaan, eivät maksa tuota 100%:n yötyölisää. Kuten eivät ole tähänkään asti maksaneet. Kaiken lisäksi elintarvikealan työehtosopimukset, kuten leipomoiden työntekijöitä koskeva työehtosopimus, menevät umpeen 31.1.2025, joten ennen Leipomotyölain kumoamista on uusi tes-kierrös mennyt tai meneillään, ja nämä asiat ovat silloin olleet varmasti jo tes-pöydällä.

On mielenkiintoista nähdä, miten ay-liike tulee toimimaan, kun se mitä todennäköisimmin tulee vastustamaan hallituksen työelämää koskevia uudistuksia, varmaankin myös edellä mainittujen asioiden toteuttamista. Pyrkii ay-liike tarvittaessa jopa kaatamaan uuden hallituksen, jotta uudistukset eivät toteutuisi? Mutta jos ay-liike ryhtyy painostustoimiin, joilla se yrittää saada esimerkiksi järjestäytymättömien yritysten syrjinnän jatkumaan kieltämällä heiltä edelleen paikallisen sopimisen, on se jälleen kerran osoitus siitä, että ay-liikkeelle on tärkeintä vain oman valan säilyttäminen ja nykyisen järjestelmän ylläpitäminen. Tämä samalla vahvistaa näkemystäni siitä, että ay-liike on erityisesti hyväosaisten ja hyvässä työasemassa olevien työntekijöiden asioiden ajaja, kuten totesin tämän lehden pääkirjoituksessa 1/2023. Samalla ay-liike omalla toiminnallaan edesauttaa yritystoiminnan keskittymistä yhä harvempien suuryritysten käsiin toimimalla joko tarkoituksellisesti tai tahtomattaan niiden asemaa entisestään vahvistaen.

Urheilu on hyvä esimerkki asiasta, jossa ay-liike loistaa poisolollaan. Ehkä ay-liikkeessä ajatellaan, että urheilijoiden asioiden ajaminen olisi vain turhaa ay-liikkeen resurssien hukkaamista, kun hyväosaisten urheilijoilla on jo ennestään riittävän hyvät oltavat. Se, että suomalaisilla urheilijoilla ei ole esimerkiksi eläke- ja/tai sosiaaliturvaa, eikä mahdollisuutta ansionsidonnaiseen päivärahaan, toisin kuin esim. Ruotsissa/Saksassa/Hollannissa/Belgiassa, ei näytä paljon painavan. Riittävän tasa-arvoista ja oikeudenmukaista näyttää Suomessa olevan se, että urheiluseurojen valmentajilla ja toimihenkilöillä on nuo edellä mainitut ”sosiaaliedut”. Urheilijan työura on lyhyt, mutta urheilijat ovat silti lähes lainsuojattomia. Tämä ei ole koskaan Suomessa juuri ketään kiinnostanut – ei myöskään ay-liikkeen edustajia. Ainoastaan urheilijoiden menestys kiinnostaa***. Mutta jossain kohtaa urheilijalta kysytään, milloin hän ryhtyy tekemään ”oikeita töitä”? Ihan kuin ammattuurheilu ei olisi oikeaa työtä.

Mika Väyrynen

* Myös se, että hallitusohjelmassa ei ole mainintaa terveysvevosta, on osoitus siitä, että hallituspuolueet ymmärsivät kuinka suuri hallinnollinen taakkaa ja rasite tuo vero olisi ollut pienille ja keskisuurille yrityksille.

** Asiasta tarkemmin Leipuri-lehden pääkirjoituksesta 7/2019 ”Leipomotyölaki ja sen soveltamisala – surullinen esimerkki suomalaisesta työläinsäädännöstä”, kirjoitus löytyy <https://www.leipuriliitto.fi/leipurilehti/paakirjoituksia/2019/>

*** Olympiakomitean ex-pj. Risto Nieminen on osuvasti todennut: ”Suomi ei ole urheiluhullu kansa, vaan menestyshullu kansa”.